

۲۱۳.۹۶۳

نوبت چاپ اول

نقش مهدویت در تحکیم خانواده

علی اصغر نوبخت

رحیم کارگر

عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

www.Ketab.ir

بسم الله الرحمن الرحيم

بدون شک بنیان خانواده مهم‌ترین عامل در ساختار شخصیت افراد و جلوه‌ای از رحمانیت پروردگار است. بشر از روزی که روی زمین قرار گرفت، پیوسته در امید یک زندگی و خانواده سعادتمند بوده و به امید رسیدن چنین روزی قدم برداشته است. روشن است اگر این خواسته تحقق خارجی نداشت، هرگز چنین امیدی در نهاد وی نقش نمی‌یست. و باید توجه داشت که امیدواری درجایی مطرح می‌شود که امکان و فضای نومیدی نیز می‌تواند جریان یابد؛ و امیدواری موجب جلوگیری از یأس و سرخوردگی می‌شود.

در میان آموزه‌های دینی که هماهنگ با فطرت بشری است تنها چیزی که می‌تواند در آدمی روح (امید) بدمد و به مقاومت و خویشتن‌داری دعوت کند و نگذارد در فضای تباهی و فساد حل شود، انتظار و امید به آینده روشن انسانی است که فقط در ظهور امام مهدی علیه السلام به عنوان مصلح و منجی تجلی می‌یابد و تنها در این صورت است که انسان دست از تلاش و کوشش برای حفظ پاکی خویش و اصلاح دیگران برندخواهد داشت. و با استفاده از اندیشه‌های مهدوی، خود را در برابر انحرافات، لغزش‌ها و آفات و آسیب‌های مهم اجتماعی تقویت می‌کند و ارتباط اعضای خانواده را بر اساس رحمت و مودت، به‌ویژه رابطه قلبی و عاطفی میان همدیگر استحکام می‌دهد.

به همین دلیل، باید امید به ظهور امام مهدی علیه السلام را به عنوان یکی از مهمترین عوامل مؤثر تربیتی در مورد افراد دانست، همانگونه که حفظ افراد در فضای صلاح و درستی و حل نشدن در محیط‌های فاسد نیز بدون امید به ظهور ایشان نمی‌تواند واقعیت پیدا کند. کتاب حاضر که حاصل تلاش علمی جناب حجت الاسلام و المسلمین علی‌اصغر نوبخت و نیز جناب حجت الاسلام و المسلمین رحیم کارگر است، در این راستا تقدیم می‌شود تا قدمی برای ارتقای سطح بینش و سلامت و استحکام خانواده باشد. لازم است از جناب حجت الاسلام و المسلمین مجتبی کلباسی مدیر محترم مرکز تخصصی مهدویت حوزه علمیه قم که مجال عرضه این اثر را فراهم آوردند و نیز همه بزرگوارانی که در این زمینه همکاری نمودند تشکر کنم.

مهدی یوسفیان آرانی

معاون پژوهش مرکز تخصصی مهدویت

فهرست مطالب

۹		مقدمه
۱۱		فصل اول: مفهوم شناسی
۱۲		۱. مهدویت
۱۲		الف) تعریف لغوی
۱۴		ب) تعریف اصطلاحی
۱۵		۲. خانواده
۱۶		۳. تحکیم
۱۸		۴. تحکیم خانواده
۱۹		انگیزه تحکیم در خانواده
۲۰		عوامل مؤثر بر تحکیم خانواده
۲۰		۱. عوامل برون خانوادگی
۲۰		۲. عوامل درون خانوادگی
۲۰		۵. تزلزل خانواده
۲۱		۱. وادادگی و نظارت ضعیف خانواده‌ها
۲۲		۲. اطلاعات ناقص درباره تفاوت‌های جنسیتی و فردی
۲۲		۳. ضعف اطلاعات و اعتقادات مذهبی
۲۳		۴. مدرنیته
۲۴		۵. برنامه‌های اجتماعی اسلام
۲۶		۶. مهدویت، برنامه جامع
۲۸		۷. آرمان‌گرایی
۳۰		۸. کمالات انسانی
۳۲		۹. فرهنگ امیدواری

۱۰. ابعاد و آثار مهدویت.....	۳۶
۱۰-۱. باورداشت و اعتقاد.....	۳۶
۱۰-۲. انتظار.....	۳۸
۱۰-۳. عدالت محوری.....	۴۴
۱۰-۴. خردورزی.....	۴۷

فصل دوم: مؤلفه‌های بینشی اثرگذار مهدویت در تحکیم خانواده..... ۵۱

مقدمه.....	۵۲
۱. توحید محوری.....	۵۳
ایجاد نگرش توحیدی در خانواده.....	۵۵
الف) ایجاد محیطی خالی از نماد شرک.....	۵۵
ب) گسترش اندیشه توحیدی.....	۵۸
ج) اطاعت‌پذیری توحیدی.....	۶۲
۲. ولایت باوری.....	۶۵
مؤلفه‌های تربیت ولایی.....	۷۰
۳. فرجام باوری.....	۷۱
۴. آینده‌نگری.....	۷۶
اقسام آینده‌نگری.....	۷۸
الف) آینده‌نگری مثبت.....	۷۸
۱. آینده‌نگری مثبت در قرآن.....	۷۸
۲. آینده‌نگری مثبت در احادیث.....	۸۰
ب) آینده‌نگری منفی.....	۸۱
آثار آینده‌نگری برای خانواده‌ها.....	۸۲
۵. مسئولیت‌شناسی.....	۸۴
موانع مسئولیت‌شناسی در خانواده.....	۸۶
۶. معرفی خانواده متعالی.....	۸۹

فصل سوم: مؤلفه‌های هیجانی و عاطفی اثرگذار مهدویت در تحکیم خانواده..... ۹۳

مقدمه.....	۹۴
۱. ارتباط قلبی با امام زمان علیه السلام	۹۵
اول. دعا.....	۹۶

۹۶	نقش دعا
۹۹	دوم. صدقه دادن از طرف امام علیه السلام
۱۰۰	سوم. زیارت
۱۰۰	چهارم. دوری از گناه
۱۰۱	۲. امیدواری به آینده
۱۰۵	آثار ناامیدی در فرد و خانواده
۱۰۵	الف) آثار ناامیدی در فرد
۱۰۵	ب) آثار ناامیدی در خانواده
۱۰۶	۳. دعا برای تعجیل فرج
۱۰۷	آثار دعا برای امام در خانواده ها
۱۰۸	الف) تقرب به خداوند
۱۰۸	ب) بی حساب داخل بهشت شدن
۱۰۸	ج) مشمول دعای رسول خدا شدن
۱۰۹	د) تعاون در نیکی ها و تقوا
۱۰۹	ه) دعا کردن امام علیه السلام در حق او
۱۰۹	۴. محبت به امام
۱۱۴	۵. پرورش روحیه انتظار
۱۱۸	مفاهیم و مؤلفه های انتظار
۱۱۸	۶. عزّت مندی و عزیزپروری
۱۲۰	عوامل عزّت آفرین
۱۲۱	نقش خانواده در شکوفایی عزّت نفس
۱۲۳	فصل چهارم: مؤلفه رفتاری اثرگذار مهدویت در تحکیم خانواده
۱۲۴	مقدمه
۱۲۴	۱. آمادگی
۱۲۶	الف) سنخیت با امام
۱۲۶	ب) پرهیزکاری و تزکیه نفس
۱۲۶	ج) یاد یار
۱۲۷	د) شناخت و معرفت امام
۱۲۸	۲. برگزاری ادعیه خاص حضرت
۱۳۳	۳. توجه به ایام و اماکن ویژه حضرت

۱۳۳	۱-۳. جمکران
۱۳۳	۲-۳. شب قدر
۱۳۴	۳-۳. روز جمعه
۱۳۶	۴-۳. روز نیمه شعبان
۱۳۶	الف) اعتقادی
۱۳۶	ب) عاطفی
۱۳۷	ج) رفتاری
۱۳۷	ج ۱. اطاعت از دستورهای ائمه علیهم السلام
۱۳۷	ج ۲. الگوپذیری در عمل
۱۳۸	ج ۳. مراقبه در اعمال
۱۳۸	ج ۴. تمرین بندگی
۱۳۸	۴. تربیت دینی فرزندان
۱۴۱	۵. جلوگیری خانواده از ناهنجاری های رفتاری و افراط و تفریط
۱۴۶	۶. مبارزه با انحرافات و آسیب های مهدوی
۱۴۷	مهم ترین آسیب های مهدویت
۱۴۷	الف) امیدواری بدون عمل
۱۴۸	ب) نمایش چهره ای خشن از حضرت
۱۴۹	ج) تعجیل و شتابزدگی
۱۴۹	د) تعیین وقت برای ظهور
۱۵۰	هـ) تطبیق نشانه های ظهور بر مصادیق خاص
۱۵۱	و) ملاقات گرایی
۱۵۱	۷. ایثارگری و شهادت طلبی
۱۵۳	بینش عمیق
۱۵۳	الف) بینش عمیق نسبت به حق تعالی
۱۵۳	ب) بینش عمیق نسبت به امام علیه السلام
۱۵۳	ج) بینش عمیق نسبت به انسان و هستی
۱۵۴	۸. فروتنی و تواضع
۱۵۶	نتیجه گیری
۱۵۸	منابع

مقدمه

یکی از مهم‌ترین اصل‌های اندیشه تشیع که در عصر غیبت، استمرار تعلیمات ناب اسلامی و شیعی را در جوامع مسلمان سبب شده و راه پیشروی بشریت و آینده آنان را تا پایان تاریخ روشن ساخته، اصل اصیل مهدویت است. این اصل امیدبخش، حرکتی است از سرچشمه توجه به امام و هادی و راهبری زنده و آسمانی، اما در پس پرده غیب. با تمسک به این اصل روشن، خانواده‌ها، هرگز، در دنیای مدرن و صنعتی و بی‌خدایی معاصر، تنها و سرگشته نمی‌مانند و در هر فتنه و مصیبتی - آن گونه که در بیان زیبای روایات آمده است - به حصن حصین این اندیشه الهی (انتظار فرج) پناه می‌برند و برای حل مشکلات فردی و اجتماعی خود از آن یار غایب از نظر، چاره‌جویی می‌کنند.

اینک، در دنیایی که در آن، حکام و سیاست‌مداران، در پی اجرای دستورهای و فرمان‌های الهی نیستند، بلکه می‌خواهند هر چه بیشتر به مطامع مادی خویش دست یابند، اندیشه و آموزه‌ای که می‌تواند به معنای واقعی نجات‌بخش بشریت از آلام بی‌خدایی، افسردگی و ازهم‌پاشیدگی باشد، همانا اندیشه مترقی «مهدویت» است و پرداختن به آموزه‌های ایشان و کاویدن زوایای گوناگون آن باعث احیای خانواده‌ها از تزلزل و سستی در عصر کفر می‌شود.

آنچه ضرورت پرداختن به این مبحث مهم را دوچندان می‌کند، لزوم تدارک یک خانواده مستحکم و متعالی است؛ خانواده‌ای که با طرح «تبیین و ترویج آموزه‌های مهدویت» و پژوهش در عرصه‌های گوناگون مرتبط به این امر، متولد خواهد شد؛ بنابراین

در بحث از کارکردهای آموزه‌های مهدویت - که منجر به تحکیم و تعالی خانواده می‌شود - بحث و گفت‌وگو خواهیم کرد.

با توجه به این باور داشت (ظرفیت‌های لازم که می‌تواند در تعالی خانواده نقش مهمی داشته باشد و خلأ موجود در خانواده‌ها را پر کند) ضروری است درباره این مؤلفه - های اثرگذار مهدویت و راهکارهای مبتنی بر آن در تحکیم و تعالی خانواده و به تبع آن تعالی و سعادت جامعه، پژوهش شود؛ بنابراین در این کتاب سعی خواهیم کرد مسائلی که منجر به تعالی خانواده می‌شود و از تزلزل و ازهم‌پاشیدگی آنان جلوگیری می‌کند را بررسی و راهکارهای لازم را ارائه دهیم.

موارد دیگری که از آن بحث خواهیم نمود، عبارتند از: ۱. بی‌توجهی به ظرفیت باور داشت مهدویت و انتظار؛ ۲. عدم توجه محققان دیگر به ظرفیت‌های باورداشت مهدویت در تحکیم خانواده؛ ۳. بررسی مؤلفه‌های اثرگذار مهدویت در تحکیم خانواده تا با ارائه مطالبی در این زمینه اطلاعات خانواده‌ها را در زمینه معنوی و تربیتی بالابرده و آنان را به زندگی امیدوارتر و به آینده خوش‌بین کنیم تا در اثر این شناخت، خانواده‌ها خود را به تعالی برسانند.